

UNUTRA SU NORMALNI, NORMALNI LJUDI

Pojam „nova normalnost“ pojavio se kao klizav temelj za razumevanje izmenjenih okolnosti u kojima se svet našao usled (manje ili više) iznenadujuće agresivne pandemije. Taj izraz, *normalno*, najednom se u punom sjaju iznova našao u naslovima, u pamfletskim i deskriptivnim oblicima teksta, u informativnom programu; prebegao je iz zatvorenih školskih ustanova i sa porodičnih ručkova, termin koji označava

/ prosečno / uobičajeno / tipično / očekivano /
/ prepoznatljivo / nemetljivo / standardno /

i pre nego što je u potpunosti obuhvaćen značenjem vratio se sa prefiksom *novo*, u nameđu da osvoji još širi prostor konformizma. Dokazi o ideji norme kakvu danas u Evropi pozajmimo u jeziku se mogu pronaći veoma kasno, tek od sredine 19. veka. Sredinom vanrednog stanja, u vreme eseja i kritičnih osvrta na *nove normalne* navike koje bi trebalo usvojiti, na platformama Bi-Bi-Si i Hulu počela je da se emituje serija *Normalni ljudi*, snimljena prema nagradivanom romanu Sali Runi (originalno objavljenom u Irskoj 2018. godine pod imenom *Normal People*, te kod nas objavljenom 2019. u izdanju „Geopoetike“ i prevodu Vuka Šećerovića).

Roman prati odrastanje dvoje mladih ljudi, Konela i Merijen, od simboličkog završetka gimnazije/adolescencije do poslednje godine fakulteta, a formativni period niže se u vidu sekvenci, hronološki preskačući emotivno manje turbulentne trenutke. Knjiga obuhvata vremenski udaljena poglavila koja glasove naratora i junaka (a potonje ostavljene u neupravnom govoru) nemetljivo spajaju u jednostavan, stilski neispresecan tok; stoga ne iznenadjuje da je mamblikor žanr u koji čitaoci smještaju *Normalne ljudi* kada se sa narativom obračunavaju na nivou intimnosti. Za neke, ona se ogleda u preteranoj telesnoj prisnosti; za druge, u bliskosti predočenoj u zajedničke uzdisaje, postupke, pokrete, umor razgovorom. Ovaj roman nesumnjivo je naturalistički prikaz fragmenata iz svakodnevnog života, a pre svega se oslanja na svedene dijaloge, suptilnost detalja i situacija. Nemogućnost komunikacije glavnih likova praktično je konvencija pomenutog žanra, možda donekle i uslovnost većine savremenih omladinskih odnosa, a iz brojnih javno dostupnih komentara čitalaca jasno je da se ona ponekad tumači kao srednjeklasna arogancija, kvaziintelektualna močvara, dosadni milenijalski bluz. Imajući u vidu da *Normalni ljudi* pre svega govore o emotivnom teretu koji se između dvoje ljudi taloži godinama, te da priroda njihove veze – tek delimično utemeljena u ikonografiji trenutka – ipak figurira kao univerzalni oblik tenzije između privrženosti i nerazumevanja, jasno je da knjiga ima snažnu nameru da se bavi slojevitim odnosima jedne generacije, u doslihu sa vanvremenskim sumnjama

povodom ljubavi. I dok u romanu to neizgovoreno formalno ne postoji, te zbog prirode medija ne dobija svoju tišinu i međuvreme, odluka da se on ekranizuje uvodi preko potreban neverbalni prostor od jednog do drugog lika; audiovizuelni jezik i nemametljivost kame re spostaviće se tako kao najveći i najočigledniji adut ove serije.

Živimo u svetu normi. Svako od nas nastoji da bude normalan ili pak namerno pokušava da izbegne to stanje. Uzimamo u obzir šta prosečan čovek radi, misli, zarađuje ili konzumira. Svoju inteligenciju, nivo holesterola, težinu, visinu, seksualni nagon, telesne dimenzije u skladu sa nekim konceptualnim nivoima, od nenormalnih do natprosečnih. Unosimo minimalnu dnevnu dozu vitamina i hranljivih materija na osnovu onoga što bi prosečan čovek trebalo da pojede.

Sali Runi je uz scenaristkinju Elis Birč adaptirala roman, prodat u stotinama hiljada primjeraka samo u Irskoj, a čija se ekranizacija očekivala željno širom Evrope; Leni Abrahamson i Heti Makdonald, režirali su, tim redom, prvih šest i drugih šest epizoda *Normalnih ljudi*. Govoreći o adaptaciji, Runi objašnjava da je, pre rada sa velikom i posvećenom ekipom, bilo neophodno pronaći alternative za brojna opisna rešenja unutar knjige, kao i da je učeњe metodologije po/kazivanja za nju bio vredan proces spisateljskog istraživanja. Arhitektura međuodnosa u romanu gradi se uz pomoć snažnog glasa pripovedača čijim se posredovanjem smeštamo u sveznajuću poziciju: normalni ljudi i *Normalni ljudi* nose breme bliskosti, u romanu nesumnjivo pruženo kroz pripovedački jezik, pri čemu se u lelujavostima audiovizuelnih odluka sudar strasti i straha prepoznaće intenzivnije: u znakovitom kadriranju, uglovima snimanja, tonovima, mizanscenu. Izrazito epizodična struktura za koju se autori odlučuju pripada ne samo raslojenosti samog romana, već se – ukoliko dozvolimo sebi da se udaljimo od većite i nesuvisele nedoumice tekst-ili-adaptacija – sasvim stapa sa rasparčanom osećajnošću i periodičnim naletima posesivnosti i emotivnosti junaka.

Normalno i ugodno stanje je kada to dvoje žive u harmoniji, sarađuju i duhovno.

Merijen Šeridan (Dejzi Edgar-Džouns) i Konel Valdron (Pol Meskal) dvoje su ljudi koji od irske provincije do prestonice odmeravaju moć, male sramote i težinu odbačenosti. Odabir glumaca bio je važan i veliki deo posla za autorski tim serije, jer je, kada je reč o junacima, forma na strani knjige: njihovi mutni obrisi i uvek nedovoljno jasne estetske kategorije koje im Runi pripisuje čine verovatnijim da se sa njima saživimo. Trebalo je pripisati im konkretna lica, što je ovde učinjeno besprekorno. Osim toga, u romanu se, recimo, njihova odeća uglavnom podrazumeva nakon što je zamislimo na početku, dok se u seriji kostimu poklanja dosta pažnje; činjenica da je često vidljiv na nivou znaka, a neprimetan kroz kadar, čini ga vešto iskorišćenim elementom naturalističkog koncepta serije. Tako je i doslednost, koju kao čitaoci nikada ne razbijamo u svojoj imaginaciji, unutar serije pitanje niza odluka

solidnog broja ljudi, a promišljenost sličnih detalja, naizgled površnih, čini potpunim sliku o odnosu glavnih likova.

U svim svetskim medijima bilo je više puta reči o intimnim scenama, njihovoj ritmičnosti i verodostojnosti, a zatim se na jednom od najpoznatijih svetskih pornografskih sajtova pojavio i video sastavljen od scena iz serije, montiran bez dozvole autora serije i objavljen van konteksta. Materijal je usled kršenja autorskih prava veoma brzo skinut, ali je zanimljiviji talas pitanja koji je pokrenuo – naime, sa izlaskom serije *Seksualno vaspitanje*, čije su dve sezone prethodile *Normalnim ljudima*, istinitost taktičnih, nežnih, senzualnih scena među mladim ljudima postala je jedna od gorućih tema filmske/serijske industrije. Ita O'Brajen, koja je radila kao konsultant za intimne scene u obe ove serije, bavila se telesnim govorom, tananim i suptilnim znakovima među glumcima, više ključnim kostima nego ključnim replikama. Ovakav rad je zaista vidljiv i u sekvencama koje nimalo ne odišu seksualnošću, već se bave više puta pomenutom prisnošću. Ona je, očigledno, kompleksnija i daleko više zanemarena tema od seksa, već toliko prisutnog u javnom prostoru.

Normalan čovek? Za mene je normalan čovek onaj koji okreće glavu za zadnjicom lepe žene. Poenta nije u samo okretanju glave. Postoji pet ili šest razloga. I drago mu je što može naći ljude koji su njemu slični, sebi jednake. Zato voli krcate plaže, fudbal, bar u centru grada...

Normalno je, neko će napisati u jednom od komentara na književnom forumu, srednja klasa. Čini se da je za Runi upravo klasna razlika bila jedna od glavnih odlika narativa, kao i vodeći razlog da pomenuta relacija srednje–normalno možda dobije smisao; treba imati takođe u vidu da ona u knjizi, ali i u javnim razgovorima, naglašava da je zanimaju odnosi nakon ekonomске krize u Irskoj. Ne usko vezano za ove društvene probleme, ali ne ni sa svim izvan njih, spisateljica pažljivo secira i mentalno zdravlje unutar jedne generacije omedene beznađem i neizvesnošću. U naslovu Sali Runi pridev *normalno* je stoga autoironičan, sa dozom patosa: niti nas njena knjiga uči nečemu normalnom, niti ona pokušava njome da pripiše moguća značenja diskursu normalnosti. Podseća nas, takođe, da je ideja normalnog usko vezana za vreme i mesto (unutar romana i izvan njega) – jer ona se isključivo definiše kroz odnos sa nečim/nekim drugim. Izgleda kao da se upravo zbog toga Runi, a zatim i autori serije, iznad svega nadaju se da ćemo upisivanjem svoje logike u ovu tešku reč odlučiti da li smo mi, posmatrači, u boljoj poziciji od protagonisti. Da li smo i mi, i to kakvi, normalni ljudi.

Logika istorije je destruktivna, kao i ljudska bića koje proizvodi: gde god da ih vodi njihova inercija, ona samo reprodukuju ekvivalente prethodnih nesreća. Normalnost je smrt.

U doba socijalne distance, u pravougaoniku prihvatljivog ekrana od čijeg nas sadržaja deli neprelazna razdaljina, bliskost je toliko potrebna da je autorski tim u odabiru muzičke podloge preterao u izboru numera koje dodatno, melodijski i tekstualno, potCRTAVaju že-

Ijeni efekat. Odnos između Konela i Merijen završava se ipak podjednako mlako u seriji kao i u knjizi, ali ovakav je kraj jedini istinit: neprecizan, nepodesan za dalje razvijanje radnje i otvoren za razvoj likova u ambisu antiliterarne imaginacije romantičnih susreta. Vest da su kreatori serije rešili da dopišu još dve epizode koje uporište nemaju u književnosti Sali Runi, te koje Konela i Merijen smeštaju u budućnost njihovog odnosa, ne bi trebalo da bude važna: jedini njihov odnos je gotov odnos, a ova serija je, u obliku u kom sada postoji, go-tova serija.

Sve se ruši, zajedno s logikom. I videćemo kako određene slobode, koje smo neprekidno dopuštali u sebi u sferi osećanja, društvenog života i morala, opet postaju nešto normalno. Na te slobode se više neće gledati kao na prestup već kao na golicanje.

Nije, međutim, dovoljno to što se dosnimavaju nepostojeće scene, ni to što internetom kruže tekstovi koji podsećaju da je kuću u kojoj su snimani *Normalni ljudi* moguće iznajmiti usred italijanskog pejzaža; pojavila se vest i o brzopoteznoj ekranizaciji prvog romana Sali Runi, *Razgovori sa prijateljima*. Ovakav sled događaja zapravo poteže podjednako važna generacijska pitanja kao i sâm sadržaj serije, a rad meren brzinom tržišta ispostaviće se kao duhovit podtekst čitavog pejzaža odnosa. Jer, *Normalni ljudi* i normalni ljudi bez sumnje moraju biti vidljivi i konkurentni na tržištu bliskosti.

Poštovana gospodo, ova životinja, koju vidite, sa repom na tijelu, sa četiri kopita, član je s svih učenih društava, profesor je na našem univerzitetu. Kod nje se studenti uče jahanju i ritanju. Sve to, zahvaljujući njenoj normalnoj pameti.

Pozajmljeni, desni delovi teksta pripadaju Teodoru Adornu, Virdžiniji Vulf, Lenardu Dž. Dejvisu, Tristanu Cari, Georgu Bihneru, Bernardu Bertolučiju.